

УДК 338.24:333.02

Покатаєва О.В.*доктор економічних наук, професор,
Класичний приватний університет***Скоринін А.П.***аспірант
Класичного приватного університету***ВПЛИВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ
НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ****THE EFFECT OF THE COMPETITIVENESS OF TAX POLICY
ON SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE STATE****АНОТАЦІЯ**

У статті оцінено вплив конкурентоспроможності податкової політики на соціально-економічний розвиток на основі дослідження взаємозв'язку статистичних показників. Узагальнено наукові підходи до оцінювання статистичного взаємозв'язку між показниками податкової політики та соціально-економічним розвитком. Наведено сукупність показників конкурентоспроможності податкової політики держави. На підставі використання коефіцієнта рангової кореляції Спірмена визначено обернений характер зв'язку між показниками конкурентоспроможності податкової політики та показниками соціально-економічного розвитку, що відповідає природі оподаткування та його сучасному стану в Україні.

Ключові слова: податкова політика, конкурентоспроможність, коефіцієнт рангової кореляції Спірмена, соціально-економічний розвиток.

АННОТАЦИЯ

В статье оценено влияние конкурентоспособности налоговой политики на социально-экономическое развитие на основе исследования взаимосвязи статистических показателей. Обобщены научные подходы к оценке статистической взаимосвязи между показателями налоговой политики и социально-экономическим развитием. Приведена совокупность показателей конкурентоспособности налоговой политики государства. На основе использования коэффициента ранговой корреляции Спирмена определен обратный характер связи между показателями конкурентоспособности налоговой политики и показателями социально-экономического развития, что отвечает природе налогообложения и его современному состоянию в Украине.

Ключевые слова: налоговая политика, конкурентоспособность, коэффициент ранговой корреляции Спирмена, социально-экономическое развитие.

ANNOTATION

The article assesses the impact of the competitiveness of tax policy on socio-economic development based on the study of the relationship between statistical indicators. Generalized scientific approaches to assess the statistical relationship between the indicators of tax policy and socio-economic development. The totality of the competitiveness indicators of the state tax policy is given. Using the Spearman rank correlation coefficient, the reverse character of the relationship between the indicators of competitiveness of the tax policy and indicators of social and economic development is determined, which corresponds to the nature of taxation and its current state in Ukraine.

Key words: tax policy, competitiveness, Spearman rank correlation coefficient, social and economic development.

Постановка проблеми. Податкова політика як складник загальної державної економічної політики має бути спрямована на сприяння ефективному розвитку національної економіки.

Без виконання цього завдання неможливо досягти фіскальної достатності для забезпечення виконання функцій держави. У більшості країн світу є чітке розуміння взаємозв'язку між фіскальною достатністю державного та місцевих бюджетів і бізнесом. Якщо бізнесу, особливо малому, дають можливість розвиватися без обтяження податками у перші роки його існування, то у подальшому держава отримає від цього результат у вигляді податкових надходжень та зростання зайнятості населення. Більшість вітчизняних підприємств є чутливими до змін податкової політики, що приводить до таких негативних явищ, як скорочення виробництва та звільнення працівників. На соціально-економічний розвиток впливає конкурентоспроможність податкової політики. Зважаючи на те, що існують міжнародні рейтинги легкості ведення бізнесу у різних країнах, цілком справедливо зауважити, що іноземні інвестори зважають на них перед тим, як здійснювати капіталовкладення. Так само національні інвестори ознайомлюються з умовами ведення бізнесу в інших країнах для вирішення питання, чи варто вкладати кошти в українську економіку за умови її стагнації та невизначеності. Вищезазначене зумовлює необхідність детального дослідження взаємозв'язку між конкурентоспроможністю податкової політики та соціально-економічним розвитком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових публікаціях учені розглядають вплив податкової політики на соціально-економічний розвиток, при цьому взаємозв'язок конкурентоспроможності податкової політики та соціально-економічного розвитку перебуває поза увагою науковців. Окремі аспекти впливу податкової політики на соціально-економічне зростання розглядаються у працях таких учених, як С. Джигалов, П. Дубинецька, О. Курносів, І. Лук'яненко, Ю. Мазур, О. Ревенко, М. Свердан, М. Сидорович, О. Сунцова, К. Ульянов та інші. При цьому більшість вітчизняних науковців стверджує, що податкова політика впливає на соціально-економічний розвиток країни, хоча у світових дослідженнях цього

питання є інші думки. Зокрема, Дослідницька служба Конгресу США, проаналізувавши зміну граничної ставки на доходи та показники економічного зростання у роки Другої світової війни та після неї, дійшли висновку, що найвищим темпам економічного зростання відповідала максимальна ставка податків [17]. Зважаючи на складність цього питання, виникає потреба у більш детальному його дослідженні. При цьому акцент у статті буде зроблено саме на взаємозв'язку конкурентоспроможності податкової політики та економічного зростання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є оцінка впливу конкурентоспроможності податкової політики на показники соціально-економічного розвитку держави. Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання:

- дослідити підходи до визначення взаємозв'язків між податковою політикою та соціально-економічним розвитком;

- відібрати незалежні та залежні змінні для виявлення кореляційних залежностей між рядами даних для визначення зв'язку між показниками конкурентоспроможності податкової політики і показниками соціально-економічного розвитку;

- оцінити характер зв'язку між показниками конкурентоспроможності податкової політики та показниками соціально-економічного розвитку на підставі коефіцієнта рангової кореляції Спірмена.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як вже зазначалося вище, у вітчизняних наукових колах немає суттєвої полеміки навколо питання, чи впливає податкова політика на соціально-економічний розвиток. Українські науковці у своїх публікаціях намагаються кількісно визначити цей вплив за допомогою різних математичних моделей. О. Абрамова зазначає, що податкова політика має значний вплив на формування конкурентоспроможності національної економіки, чим закладає підвалини і для соціального розвитку. Адже, як показує досвід розвинених країн, соціальній фазі розвитку національної економіки передують індустріальна фаза [1, с. 77-78].

М. Свєрдан, досліджуючи вплив податкової політики на економічне зростання, обґрунтовує важливу тезу, що не податкова політика є панівною над економікою, а навпаки. Він підкреслює, що для економічного зростання недостатньо лише збільшення виробництва, важлива роль у цьому процесі належить розподілу, який відбувається під дією різних факторів (у тому числі і під впливом оподаткування) [14, с. 357]. Тобто без забезпечення нормального соціально-економічного розвитку неможливо досягти ефективності функціонування податкової системи. Основною метою податкової політики є не максимізація фіскальної функції, а саме підтримка ефективного економічного розвитку, який сприятиме зростанню добробуту населен-

ня, що в кінцевому підсумку і зумовить зростання податкових надходжень.

О. Сунцова на підставі моделі Алесіні-Родрік математично доводить, що існує прямий взаємозв'язок між податковою ставкою та темпами економічного зростання. Важливою тезою є те, що коли суб'єкти господарювання погоджуються на сплату певного податку, то його рівень не повинен змінюватися у часі, що забезпечить оптимальність податкової політики [15, с. 196-197]. Незмінність умов податкової політики протягом тривалого часу є запорукою її конкурентоспроможності.

К. Ульянов, розглядаючи податкову політику як фактор конкуренції на внутрішньому ринку, зазначає, що сучасна податкова політика не має логічного обґрунтування макро- та мікроекономічних наслідків її функціонування. З позиції влади, чим більшими є податкові ставки та чим більш заплутаним є законодавство, тим краще для економіки [16, с. 169]. Як наслідок, вітчизняна податкова політика характеризується низькою конкурентоспроможністю, що має негативний вплив на соціально-економічний розвиток.

Ю. Мазур, досліджуючи регулювання темпів економічного зростання методами податкової політики, дійшла висновку, що всі моделі оцінки впливу податкової політики на економічне зростання діляться на два класи – дескриптивні та оптимізаційні. При цьому вона підкреслює, що для розвинених країн та країн постперехідного періоду неможливо використовувати одні й ті самі моделі [4, с. 8-9]. Це пояснює, чому дослідження західних науковців щодо взаємозв'язку між податковою політикою та економічним зростанням мають більш дискусійний характер, ніж вітчизняні. Насправді щодо висновків, які отримані Дослідницькою службою Конгресу США, П. Дубинецька зазначає, що такий умовивід про відсутність взаємозв'язку між податковою політикою та соціально-економічним розвитком не є правильним. Адже науковці, що займалися цією проблемою, не врахували багато важливих параметрів, таких зміни в податковій базі, для якої застосовується індивідуальний прибутковий податок, зміни інших податків, розгляд короткострокових, а не довгострокових наслідків тощо [3, с. 137].

С. Джигалов, досліджуючи вплив системи оподаткування на соціально-економічний розвиток регіонів, встановив, що найбільший вплив мають такі податки, як прибутковий, ПДВ, ПДФО. При цьому автор підкреслює, що пільгове оподаткування негативно впливає на соціально-економічні процеси. Ця теза підтверджується проведеними ним розрахунками, відповідно до яких коефіцієнт кореляції є від'ємною величиною майже за всіма податками, які були проаналізовані [2, с. 9].

Таким чином, серед українських науковців немає сумнівів щодо існування взаємозв'язку між податковою політикою та соціально-еконо-

мічним зростанням. При цьому немає єдиної методики щодо розрахунку цього взаємозв'язку. А визначення взаємозв'язку між конкурентоспроможністю податкової політики та соціально-економічним зростанням взагалі є малодослідженою проблемою.

П. Дубинецька підкреслює, що, проаналізувавши 26 досліджень, у яких розглядався вплив податків на економічне зростання, було виявлено 23 праці провідних науковців, які зазначають, що цей вплив є негативним [3, с. 137].

У нашому дослідженні показниками конкурентоспроможності податкової політики вважаємо податкове навантаження з урахуванням соціальних внесків, податкову віддачу, витрати часу на сплату податків та подання звітності, кількість податкових платежів на рік, загальну податкову ставку, середній показник періоду стабільного функціонування податкової системи, ефективність функціонування фіскальних органів, податкові розриви. Показниками соціально-економічного розвитку є ВВП, ВВП на душу населення, кількість зареєстрованих безробітних на кінець періоду, середньомісячна заробітна плата одного працівника (реальна), заборгованість із виплати заробітної плати, обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), обсяг сільськогосподарської продукції, обсяг виконаних будівельних робіт, капітальні інвестиції, експорт товарів та послуг, імпорт товарів та послуг, оборот роздрібною торгівлі [6].

Для визначення взаємозв'язку між конкурентоспроможністю податкової політики та показниками соціально-економічного розвитку скористуємося методикою, яка наведена у роботі П. Дубинецької [3]. Ця методика ґрунтується на застосуванні рангового коефіцієнта кореляції Спірмена. Зручність цього коефіцієнта полягає у можливості застосування його одночасно для пояснення тісноти зв'язку і між кількісними, і між якісними ознаками. Коефіцієнт рангової кореляції розраховується за формулою Спірмена:

$$\rho = \frac{\sum(x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum(x_i - \bar{x})^2 \sum(y_i - \bar{y})^2}}, \quad (1)$$

де x_i – незалежна змінна; \bar{x} – середня незалежна змінна; y_i – залежна змінна; \bar{y} – середня залежна змінна.

Як незалежні змінні (x) візьмемо показники конкурентоспроможності податкової політики, а як залежні змінні (y) – показники соціально-економічного розвитку. Вихідні дані для визначення коефіцієнта рангової кореляції наведено у табл. 1.

У верхній частині табл. 1 наведено показники, які характеризують конкурентоспроможність податкової політики (незалежну змінну), у нижній частині – показники, що характеризують соціально-економічний розвиток (залежну змінну).

Отже, проведемо аналіз основних показників, які наведені у табл. 1. Показники конку-

рентоспроможності податкової політики мають тенденцію до покращення на кінець періоду, що аналізується. Так, податкове навантаження з урахуванням соціальних внесків, податкова віддача, витрати часу на сплату податків та подання звітності, кількість податкових платежів на рік, загальна податкова ставка мають тенденцію до зменшення на кінець 2016 року, що є позитивним показником. Тобто завдяки проведенню податкової реформи податковий тягар для бізнесу поступово зменшується.

Ефективність функціонування фіскальних органів на кінець 2016 року зростає порівняно зі значенням цього показника у 2011 році, що також свідчить про позитивний розвиток фіскальної служби. При цьому податковий розрив у 2011, 2015 та 2016 роках мав від'ємні значення, що свідчить про перевищення фактичних податкових надходжень над плановими. А у 2012-2014 роках, навпаки, податковий розрив мав позитивні значення через недофінансування бюджету. Середній показник періоду стабільного функціонування податкової системи відображає, протягом скількох днів податкове законодавство лишалось незмінним. Як бачимо, за цим показником спостерігається негативна тенденція до зменшення, що свідчить про нестабільність вітчизняного законодавства.

У другій частині табл. 1 відображено показники соціально-економічного розвитку. За більшістю з них спостерігається позитивна динаміка. Так, ВВП у номінальному виразі на кінець 2016 року зростає, ВВП на душу населення теж, а кількість зареєстрованих безробітних, навпаки, зменшується. Але треба відзначити, що чисельність населення України протягом 2014-2016 рр. суттєво скоротилася через анексію Криму. Ще одним чинником, через який складається хибне враження щодо покращення соціально-економічного стану в країні, є неможливість отримання статистичних даних з окупованих східних територій та збільшення еміграції населення в останні роки. Це й зумовлює зростання ВВП на душу населення та зменшення безробіття. До того ж статистика враховує лише офіційне безробіття. Зростання середньої заробітної плати пов'язано з інфляційними процесами. При цьому збільшення заборгованості із виплати заробітної плати протягом періоду, що аналізується, відображає критичний стан багатьох підприємств, що неспроможні розраховуватись зі своїми працівниками. Зростання обсягу промислової, сільськогосподарської та будівельної продукції у грошовому виразі пов'язано з девальвацією гривні та інфляційними процесами, а не з реальним зростанням виробництва.

Протягом 2011-2013 рр. та у 2016 році спостерігалось перевищення імпорту над експортом (від'ємне сальдо платіжного балансу), а протягом 2014-2015 рр. спостерігалось перевищення експорту над імпортом (позитивне сальдо платіжного балансу). Це пояснюється девальвацією гривні у 2014 році, що привело

до зниження попиту на імпорتنі товари. При цьому вигідність експорту вітчизняних товарів порівняно з їх реалізацією на національному ринку веде до створення штучного дефіциту та необґрунтованого підняття цін. Зростання обороту роздрібної торгівлі також пов'язано переважно з інфляційними процесами. Реальна купівельна спроможність українців через девальвацію гривні зменшилася. Спираючись на

дані табл. 1, розрахуємо коефіцієнт парної кореляції за таким алгоритмом:

1. Значення кожної незалежної та залежної змінної записують в окремі ряди.

2. Обирають один ряд залежної змінної та один ряд незалежної змінної і розраховують для кожного з них середнє арифметичне ряду.

3. Визначають різницю між членом ряду і середнім значенням.

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунку рангового коефіцієнта кореляції Спірмена

Назва показника	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Відхилення
Показники конкурентоспроможності податкової політики (незалежна змінна)							
Податкове навантаження з урахуванням соціальних внесків, %	38,11	38,4	36,26	34,48	35,82	32,22	-5,89
Податкова віддача, %	14,25	13,86	12,51	11,29	10,94	8,38	-5,87
Витрати часу, годин на рік	651	657	488	386	346	346	-305
Кількість податкових платежів, од. на рік	135	135	28	28	5	5	-130
Загальна податкова ставка, %	55,5	57,1	55,4	54,4	52,7	52,2	-3,3
Ефективність функціонування фіскальних органів, грн. надходжень на одиницю витрат	73,82	81,51	59,23	67,22	99,58	104,02	30,2
Податковий розрив (gap), млн грн.	-4 073,9	36 937,0	25 027,6	19 657,2	-10 997,6	-16 378,2	-12 304,3
Середній показник періоду стабільного функціонування податкової системи, днів	61	28	19	13	14	46	-15
Показники соціально-економічного розвитку (залежна змінна)							
Валовий внутрішній продукт, млн грн.	1 299 991	1 404 669	1 465 198	1 586 915	1 988 544	2 383 182	1 083 191,0
ВВП на душу населення, грн./особу	28 397,41	30 781,46	32 164,69	34 933,91	46 321,37	55 733,26	27 335,85
Кількість зареєстрованих безробітних на кінець періоду, тис. осіб	482,8	506,8	487,7	512,2	490,8	390,8	-92,00
Середньомісячна заробітна плата одного працівника (номінальна), грн.	2 633	3 025	3 234	3 476	4 195	5 070	2 437,00
Заборгованість із виплати заробітної плати, млн грн.	977,4	893,7	1 019,4	2 436,8	1 880,8	2 004,0	1 026,60
Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн грн.	1008313,2	1014906,6	1006280,5	1066769,4	1351374,7	1565332,5	557 019,30
Обсяг сільськогосподарської продукції, млн грн.	265 100	258 270	308 100	370 800	544 193,0	631 105,0	366 005,00
Обсяг виконаних будівельних робіт, млн грн.	60 454,3	62 280,0	58 879,8	50 228,7	55 917,5	70 942,4	10 488,10
Експорт товарів та послуг, млн дол. США	61950,2	63084,7	57433,3	50113,6	34523,3	32734,4	-29 215,80
Імпорт товарів та послуг, млн дол. США	74714,4	76860,7	70039,8	49820,4	34273,8	35058,7	-39 655,70
Оборот роздрібної торгівлі, млн грн.	674 723,1	804 330,8	884 203,7	903 534,5	1018778,2	1159271,9	484 548,80

Джерело: розраховано за [5-12]

4. Знаходять добуток різниць рядів залежної та незалежної змінних.

5. Визначають суму добутків різниць з урахуванням арифметичного знаку.

6. Зводять у квадрат кожну різницю ряду залежної та незалежної змінної.

7. Визначають суму квадратів відхилень для ряду залежної та незалежної змінної окремо.

8. Отримані результати підставляють у формулу 1.

У табл. 2 представлені результати розрахунку коефіцієнта рангової кореляції за вищеведеним алгоритмом. Коефіцієнт може набувати значення від 0 до 1. Відповідно 0 означає, що зв'язок між показниками відсутній, а 1 – зв'язок між показниками дуже тісний.

Якщо значення коефіцієнту позитивне, то зв'язок прямий, якщо коефіцієнт набуває від'ємного значення – зв'язок обернений.

Отже, з табл. 2 бачимо, що ВВП, ВВП на душу населення та середньомісячна заробітна плата на одного працівника мають сильний обернений зв'язок із майже усіма показниками конкурентоспроможності податкової політики, крім показника ефективності функціонування фіскальних органів (прямий зв'язок) та середнього показника періоду стабільного функціонування податкової системи (дуже слабкий

зв'язок). Таким чином, зростання показників конкурентоспроможності податкової політики веде до зменшення ВВП та ВВП на душу населення. Тісний прямий взаємозв'язок спостерігається між кількістю зареєстрованих безробітних та показниками податкового навантаження та податкової віддачі. Тобто чим більший податковий тягар, тим більше зростає безробіття.

Заборгованість із виплати заробітної плати також має дуже тісний обернений зв'язок із майже усіма показниками конкурентоспроможності податкової політики, крім показника ефективності функціонування фіскальних органів (прямий слабкий зв'язок), податкового розриву та середнього показника періоду стабільного функціонування податкової системи (обернений слабкий зв'язок).

Обсяг реалізованої промислової продукції та обсяг сільськогосподарської продукції мають тісний обернений зв'язок із більшістю показників конкурентоспроможності податкової політики, крім показника ефективності функціонування фіскальних органів (прямий зв'язок) та середнього показника періоду стабільного функціонування податкової системи (слабкий зв'язок). При цьому обсяг виконаних будівельних робіт має слабкий зв'язок із показниками податкової політики.

Таблиця 2

Результати розрахунку коефіцієнта кореляції Спірмена для показників соціально-економічного розвитку та конкурентоспроможності податкової політики за 2011-2016 рр.

Залежні змінні	Незалежні змінні							
	Податкове навантаження з урахуванням соціальних внесків, %	Податкова віддача, %	Витрати часу, годин на рік	Кількість податкових платежів, од. на рік	Загальна податкова ставка, %	Ефективність функціонування фіскальних органів, грн. надходжень на одиницю витрат	Податковий розрив (gap), млн грн.	Середній показник періоду стабільного функціонування податкової системи, днів
Валовий внутрішній продукт, млн грн.	-0,85	-0,95	-0,80	-0,73	-0,90	0,82	-0,69	-0,02
ВВП на душу населення, грн./особу	-0,83	-0,94	-0,79	-0,73	-0,90	0,84	-0,70	-0,02
Кількість зареєстрованих безробітних на кінець періоду, тис. осіб	0,69	0,72	0,40	0,38	0,64	-0,62	0,67	-0,51
Середньомісячна заробітна плата одного працівника (номінальна), грн.	-0,88	-0,97	-0,83	-0,78	-0,88	0,77	-0,62	-0,10
Заборгованість із виплати заробітної плати, млн грн.	-0,80	-0,76	-0,86	-0,72	-0,74	0,34	-0,39	-0,37
Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн грн.	-0,78	-0,90	-0,73	-0,64	-0,89	0,88	-0,77	0,10
Обсяг сільськогосподарської продукції, млн грн.	-0,83	-0,94	-0,85	-0,78	-0,95	0,81	-0,75	-0,07
Обсяг виконаних будівельних робіт, млн грн.	-0,25	-0,32	0,09	0,08	-0,18	0,54	-0,35	0,64
Експорт товарів та послуг, млн дол. США	0,81	0,92	0,90	0,82	0,97	-0,77	0,74	0,18
Імпорт товарів та послуг, млн дол. США	0,82	0,90	0,93	0,83	0,95	-0,70	0,69	0,26
Оборот роздрібною торгівлі, млн грн.	-0,88	-0,96	-0,87	-0,85	-0,84	0,67	-0,49	-0,27

Джерело: розраховано автором

Прямий зв'язок експорту й імпорту з показниками конкурентоспроможності податкової політики пояснюється тим, що протягом періоду, що аналізується, відбулась значна девальвація гривні. У цей період відбулося суттєве зменшення експорту й імпорту в доларовому еквіваленті з одночасним зниженням податкового навантаження. Таким чином, можна стверджувати, що під час розрахунку коефіцієнта кореляції для визначення зв'язку між показниками експорту та імпорту і показниками податкової політики важливим фактором, що впливає на достовірність результатів, є валютні коливання. Обороти роздрібною торгівлі має тісний обернений зв'язок із більшістю показників конкурентоспроможності податкової політики. Це означає, що в разі зменшення податкового навантаження роздрібною торгівля зростатиме більш швидкими темпами.

Встановлення взаємозв'язку між показниками конкурентоспроможності податкової політики та соціально-економічного розвитку на підставі коефіцієнта рангової кореляції Спірмена має велике практичне значення для розроблення дієвої податкової політики, яка має бути спрямована на забезпечення ефективності національної економіки. Проведений нами аналіз дає чітке наочне уявлення про вплив кожного окремого показника конкурентоспроможності податкової політики на зміну базових показників соціально-економічного розвитку.

Висновки. 1. Досліджено підходи до визначення взаємозв'язків між податковою політикою та соціально-економічним розвитком. Встановлено, що вітчизняні науковці одноставно вважають, що зв'язок між показниками податкової політики та соціально-економічного розвитку існує. При цьому кожен вчений намагається визначити цей зв'язок за допомогою різних математичних моделей і єдиного підходу до вирішення цієї наукової проблеми сьогодні не існує.

2. З метою визначення зв'язку між показниками конкурентоспроможності податкової політики та показниками соціально-економічного розвитку було відібрано незалежні та залежні змінні для виявлення кореляційних залежностей між рядами даних. Як незалежні змінні (x) прийнято показники конкурентоспроможності податкової політики, а як залежні змінні (y) – показники соціально-економічного розвитку.

3. Визначено характер зв'язку між показниками конкурентоспроможності податкової політики та показниками соціально-економічного розвитку на підставі коефіцієнта рангової кореляції Спірмена. Встановлено, що більшість показників соціально-економічного розвитку мають обернений зв'язок із показниками конкурентоспроможності податкової політики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Абрамова О.С. Напрямки удосконалення податкового регулювання промислових підприємств / О.С. Абрамова // Траектория науки. – 2016. – № 3(8). – С. 74-81.

2. Джигалов С.О. Система оподаткування та її вплив на соціально-економічний розвиток і фінансове забезпечення регіону: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.04.01 / Сергій Олексійович Джигалов. – Ірпіль, 2006. – 25 с.
3. Дубинецька П.П. Податкове регулювання в системі управління національним господарством: дис. ... на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.03 / Павліна Петрівна Дубинецька. – Львів, 2015. – 254 с.
4. Мазур Ю.О. Регулювання темпів економічного зростання методами податкової політики: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 / Юлія Олександрівна Мазур. – Донецьк, 2008. – 23 с.
5. Офіційні дані Всесвітнього банку щодо визначення регулювання бізнесу у країнах світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Річний звіт Державної казначейської служби про виконання державного бюджету на 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=147449/Rik_dox.xls
8. Річний звіт Державної казначейської служби про виконання державного бюджету на 01.01.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=185635/Rik_dox.xls
9. Річний звіт Державної казначейської служби про виконання державного бюджету на 01.01.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=212666&&documentdocu_stind=21/Rik_dox.xls
10. Річний звіт Державної казначейської служби про виконання державного бюджету на 01.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=257806/web_rik2014.zip
11. Річний звіт Державної казначейської служби про виконання державного бюджету на 01.01.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=305190/rik_dox2015.xls
12. Річний звіт Державної казначейської служби про виконання державного бюджету на 01.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=359194/rik_dox2016.xls
13. Кучерова Г.Ю. Стратегія формування свідомого оподаткування як фактор сталого розвитку національної економіки: монографія / Г.Ю. Кучерова. – Запоріжжя: КПУ, 2016. – 416 с.
14. Свердан М.М. Податкова політика держави та її вплив на економічне зростання / М.М. Свердан // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2011. – Вип. 2(1). – С. 355-363.
15. Сунцова О.О. Визначення темпу економічного зростання країни за умови проведення податкової реформи / О.О. Сунцова // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 3(141). – С. 193-198.
16. Ульянов К.Є. Податкова політика держави як фактор забезпечення конкуренції на внутрішньому ринку / К.Є. Ульянов // Вісник ХНУ. – 2011. – № 6. – Т. 1. – С. 168-171.
17. Hungerford T. Taxes and the Economy: An Economic Analysis of the Top Tax Rates since 1945 / T. Hungerford // Congressional Research Service [Electronic resource] – Available at: <http://democrats.waysandmeans.house.gov/sites/democrats.waysandmeans.house.gov/files/Updated%20CRS%20Report%2012%3A13%3A12.pdf>